

Politieke peiling Ipsos I&O mei 2026

Rapport Ipsos I&O
Peiling van 8-11 mei 2026

www.ipsos-publiek.nl

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O

Zuiderval 70
7543 EZ Enschede

Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam

Ericssonstraat 2
5121 ML Rijen

Rapportnummer

2026/094

Datum

16 april 2026

Auteurs

Asher van der Schelde
Maartje van de Koppel
Peter Kanne

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Samenvatting	4
Aantal vluchtelingen door kiezers vaker <i>overschat</i> dan <i>onderschat</i>	4
1 Spontane houdingen m.b.t. immigratie & asiel	9
1.1 Rechts-conservatief: te weinig daadkracht, te veel gepraat	9
1.2 Centrumrechts wil strengere aanpak, maar ziet gebrek aan besluitvaardigheid	9
1.3 Links-progressief: een opvangprobleem, geen asielprobleem	10
1.4 Breed gedeeld wantrouwen in politieke uitvoering	10
2 Immigratiebeleid: meer of minder doen?	11
2.1 Zes op tien willen meer actie voor immigratiebeperking	11
3 Kennis over immigratie & asielbeleid	12
3.1 Bijna helft denkt dat aantal vluchtelingen afgelopen jaar is toegenomen	12
3.2 Ruim vier op tien denken ten onrechte dat Nederland bovengemiddeld veel vluchtelingen opvangt	14
3.3 Vier op tien weten (of denken) dat Nederland asielverzoeken relatief vaak goedkeurt	15
3.4 Meerderheid grosso modo op de hoogte van huidig asielbeleid, substantiële minderheid niet	16
4 Mening over asielmaatregelen	18
4.1 Veel steun voor verscherping maatregelen	18
4.2 Issue ownership immigratie	20
5 Experiment m.b.t. asielaanvragen	21
5.1 Informatie over asielaantallen heeft weinig effect op houding	21
Onderzoeksverantwoording	23

Samenvatting

Aantal vluchtelingen door kiezers vaker overschat dan onderschat

Immigratie & asiel blijft urgent onderwerp voor kiezers

Als we kiezers vragen waar de politiek met voorrang aandacht aan moet besteden, is dat naast wonen (40%) nog steeds immigratie & asiel (31%). Er is veel draagvlak voor de strenge asielmaatregelen die de Tweede Kamer onlangs aannam, ook staan kiezers in ruime meerderheid achter het EU-migratiepact dat in juni ingaat. Toch willen nog steeds zes op de tien Nederlanders dat het kabinet-Jetten meer doet om immigratie naar Nederland te beperken en twee derde vindt dat het asielbeleid strenger moet. Het vertrouwen dat het kabinet gaat lukken om de vluchtelingenproblematiek effectief aan te pakken is gedaald van 47 procent in mei 2024 (bij het aantreden van het kabinet Schoof) naar 15 procent.

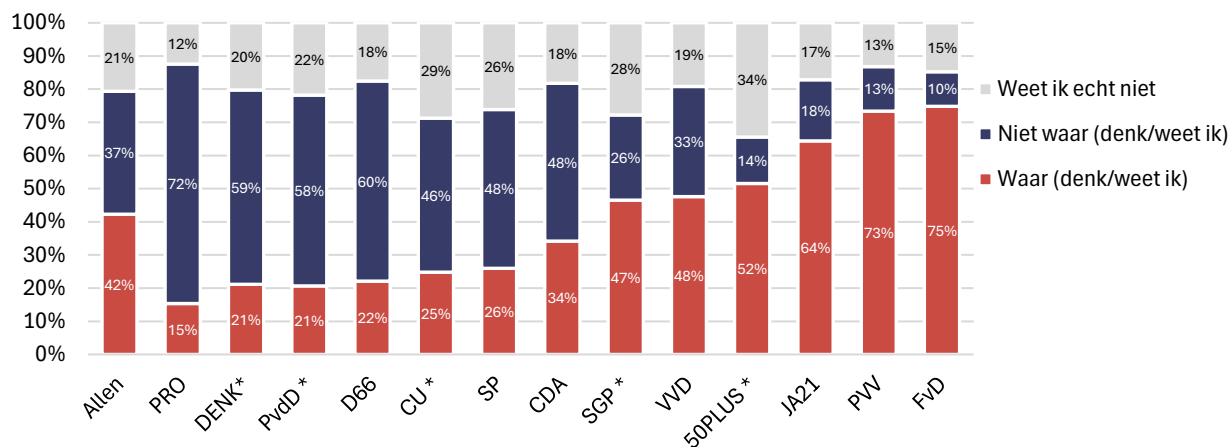
Verschillende experimenten tonen dat de politieke voorkeur van kiezers veel invloed heeft op (vermeende) kennis en opvattingen over immigratie en asiel, of omgekeerd: dat wat men denkt of weet dat waar is bijdraagt aan politieke voorkeur.

Linkse kiezers onderschatten asielmigratie, rechtse kiezers overschatten die juist

Om de kennis van kiezers te meten legden we een ‘onjuiste’ en ‘juiste’ stelling voor met betrekking tot de Nederlandse asielpraktijk. Maar weinig kiezers zijn heel goed op de hoogte van de aantallen asielvragen. Per saldo worden ze eerder overschat dan onderschat. Zo denkt 43 procent dat ‘Nederland, rekening houdend met inwonerstallen, veel meer vluchtelingen opvangt dan de meeste Europese landen’. Dit is niet het geval. Het aantal asielaanvragen per 1.000 inwoners ligt in Nederland iets onder het Europees gemiddelde (EU 1,5, Nederland 1,3). Bijna vier op tien (37%) weten (of denken) dat dit *niet* zo is.

We zien dat (vermeende) kennis sterk gekleurd is door politieke voorkeur (of andersom: dat wat men denkt te weten of gelooft de politieke voorkeur beïnvloedt). Rechtse kiezers denken ten onrechte dat Nederland meer vluchtelingen opvangt dan gemiddeld, linkse kiezers weten of denken vaker dat dat niet zo is.

Figuur 1: Bewering: “Nederland vangt, rekening houdend met inwonersaantallen, veel meer vluchtelingen op dan de meeste andere Europese landen”. Wilt u voor deze bewering aangeven of deze waar is of niet waar? En hoe zeker u dit weet? Als u het echt niet weet kunt u dat ook aangeven. (Deze bewering is niet waar. Het aantal asielaanvragen per 1.000 inwoners ligt in Nederland iets beneden het Europees gemiddelde: EU 1,5 per 1.000, Nederland 1,3 per 1.000.)

* = tussen 37 en 49 waarnemingen, uitkomsten zijn indicatief

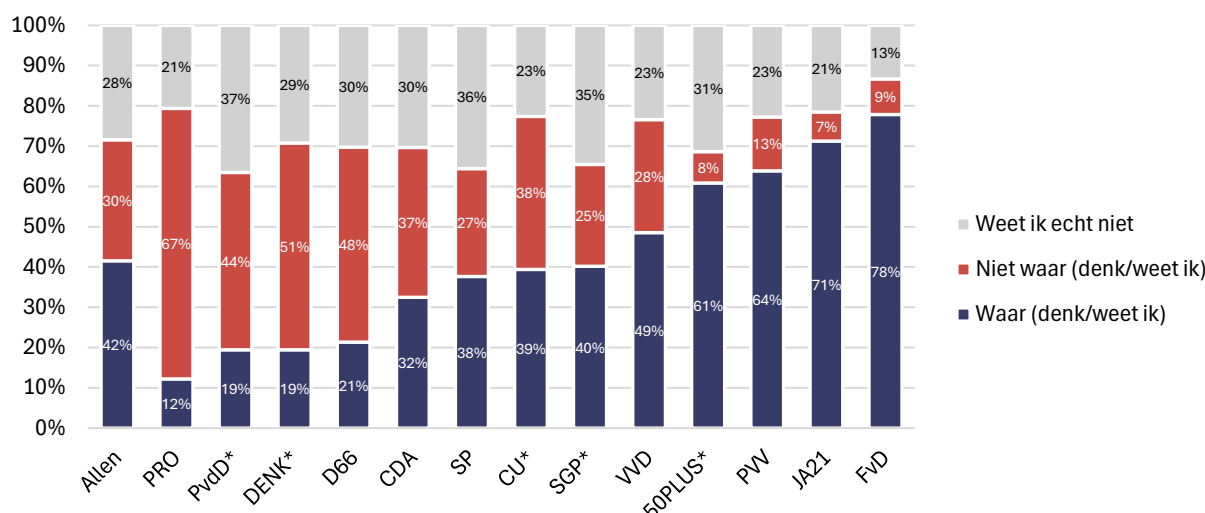
Vier op tien weten (of denken) dat Nederland asielverzoeken relatief vaak goedkeurt

Vier op tien (41%) kiezers denken of weten dat de stelling ‘Nederland keurt asielverzoeken vaker goed dan de meeste andere Europese landen’ klopt. In 2023 keurde Nederland nog 68 procent van de asielaanvragen goed.¹ Sindsdien is dit percentage gedaald naar ongeveer 40 procent.² Dat is nog altijd iets hoger dan het gemiddelde van zo’n 30 procent.³ Een belangrijk deel van de verklaring voor het historisch hoge percentage is de samenstelling van de aanvragen: in Nederland vragen relatief veel mensen asiel aan die uit conflictgebieden komen met een grote kans op een vergunning.⁴

De 41 procent die deze stelling voor waar aanneemt heeft dus gelijk. Een substantiële minderheid van 30 procent denkt (ten onrechte) dat de stelling niet klopt. Nog eens 28 procent heeft geen idee.

Opnieuw zien we dat deze veronderstelling (of kennis) sterk samenhangt met politieke voorkeur. Rechtse kiezers denken of weten dat Nederland asielverzoeken relatief vaak goedkeurt, linkse kiezers denken vaker van niet.

Figuur 2: Bewering: “Nederland keurt asielverzoeken vaker goed dan de meeste andere Europese landen” Wilt u voor deze bewering aangeven of deze waar is of niet waar? En hoe zeker u dit weet? Als u het echt niet weet kunt u dat ook aangeven. (Deze bewering is waar)

* = tussen 37 en 49 waarnemingen, uitkomsten zijn indicatief

Bijna helft denkt dat aantal vluchtelingen afgelopen jaar is toegenomen

Het aantal asielzoekers dat op jaarlijkse basis naar Nederland komt fluctueert sterk. Het aantal asielverzoeken was de afgelopen 5 jaar duidelijk hoger dan de jaren daarvoor. Anderzijds is de trend sinds 2023 dalende.

Om kennis te testen legden we twee stellingen voor: een onjuiste (*het aantal vluchtelingen dat naar NL komt is het afgelopen jaar toegenomen*) en een juiste (*de afgelopen vijf jaar kwamen er meer vluchtelingen naar*

¹ Europa in cijfers

² <https://open.overheid.nl/documenten/97dd3c39-3d00-4efa-9424-1d4f291a9fa5/file>

³ Recognition Rates | European Union Agency for Asylum

⁴ Asielaanvragen worden hier vaker toegekend dan in andere landen, maar dat is te verklaren | Pointer | KRO-NCRV

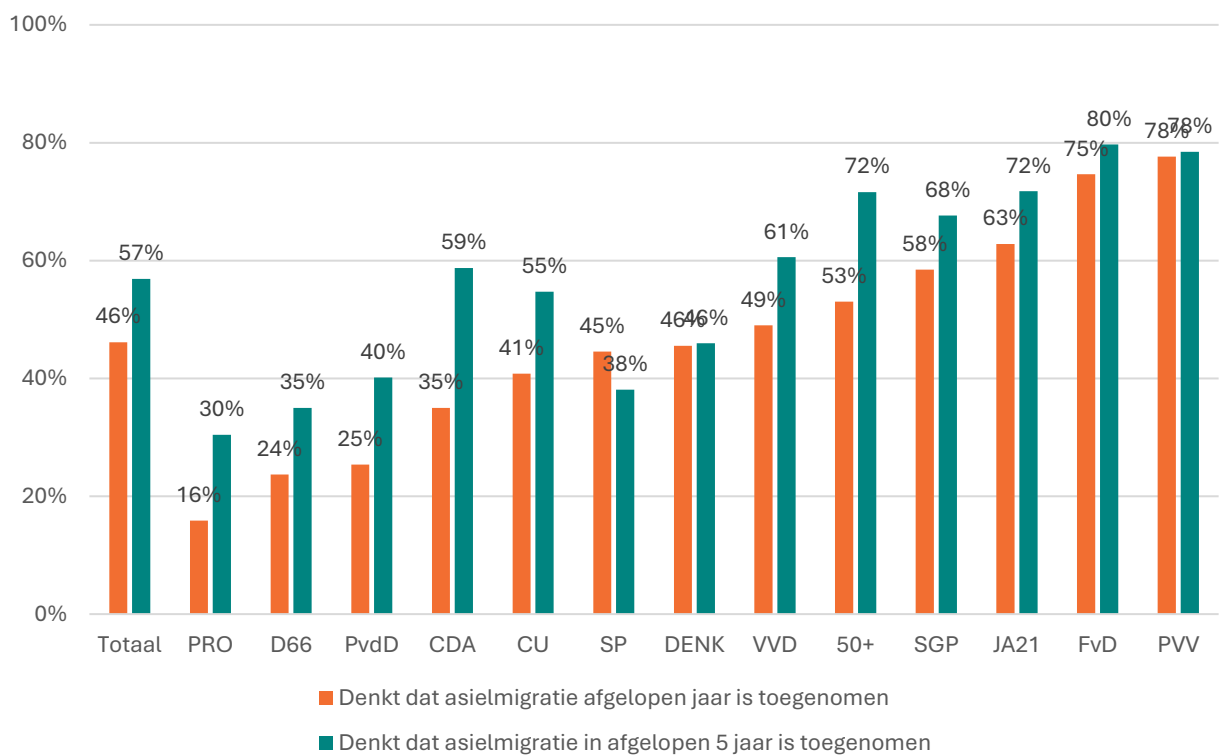
NL dan in de vijf jaar daarvoor). Bijna de helft (47%) van de kiezers denkt dat het aantal vluchtelingen dat naar Nederland komt het afgelopen jaar is toegenomen. Een iets kleinere groep (39%) denkt dat dit onjuist is. Meer mensen hebben dit dus fout dan goed.

Meer dan de helft (57%) denkt dat er de afgelopen vijf jaar meer vluchtelingen naar Nederland kwamen dan in de vijf jaar daarvoor. Dat is correct. Ruim een kwart (27%) denkt, ten onrechte, dat dit niet klopt.

Als we deze stellingen met elkaar kruisen blijkt dat veertien procent van de bevolking beide stellingen correct beantwoordt. Deze groep lijkt dus een correct beeld te hebben van de asielaantallen, de rest niet. Vier op tien (39%) *overschatten* de asielinstroom. Zij denken dat het aantal vluchtelingen het afgelopen jaar én de afgelopen vijf jaar is toegenomen. Ruim een vijfde (22%) *onderschat* de omvang. Zij denken dat het aantal vluchtelingen het afgelopen jaar én de afgelopen vijf jaar *niet* is toegenomen.

Ook hier zien we dat percepties van de werkelijkheid sterk samenhangen met politieke voorkeur. Grosso modo kan worden gesteld dat links-progressieve kiezers (met name PRO, D66 en PvdD) het aantal *onderschatten* (zij denken doorgaans dat asielmigratie de afgelopen vijf jaar niet t.o.v. de vijf jaar ervoor is toegenomen) en dat rechtse kiezers (met name SGP, JA21, FvD en PVV) het aantal *overschatten*.

Figuur 3: percentage dat denkt dat stelling juist is

Brede steun voor verscherping asielmaatregelen

Veel van de maatregelen die nu (ten dele) beleid zijn geworden kunnen op steun rekenen. Er is vooral veel steun voor het harder aanpakken van criminele asielzoekers (85%), strengere voorwaarden voor gezinshereniging (71%), het EU-migratiepact (67%) en een tijdelijke asielstop als de opvang volloopt (64%).

Ook het tweestatusstelsel (57%), strafbaarstelling illegaliteit (57%) en de spreidingswet (55%) kunnen op steun rekenen van een meerderheid. Het strafbaar stellen van helpen van illegalen roept meer weerstand op: 41 procent is voor en 38 procent is tegen.

Een uitsplitsing naar politieke voorkeur laat zien dat veel strenge immigratie- en integratiemaatregelen zeer breed gedragen worden. Kiezers van centrum- en conservatieve rechtse partijen staan er in zeer ruime mate achter, maar ook substantiële delen van de D66- en PRO-achterban zijn voor het harder aanpakken van criminele asielzoekers en strengere gezinshereniging.

Al zijn kiezers van D66 en PRO overwegend niet voor een tijdelijke asielstop als de opvang van asielzoekers volloopt. Zij zijn daarentegen in veel sterkere mate voor de spreidingswet (die dat vollopen moet voorkomen). Hier staan PVV-, JA21- en FvD-kiezers zelden achter, maar VVD- en CDA-kiezers overwegend wél.

Een meerderheid van 56 procent is voor het strafbaar stellen van illegaal verblijf in Nederland, een maatregel die ht dus niet heeft gehaald in de Tweede Kamer (vooral PVV-, JA21-, FvD-, VVD- en CDA-kiezers willen dat in ruime meerderheden). Maar het strafbaar stellen van hulp aan illegalen gaat de meeste kiezers te ver (41% staat daar achter, 38% niet, de rest is neutraal of weet het niet). Van de D66-, CDA- en PRO-kiezers wil een meerderheid dat *niet*.

Experiment: informatie over asielaantallen heeft weinig effect op houding, politieke voorkeur veel

Om te testen wat de effecten zijn van informatievoorziening over asielaantallen op houdingen over asiel zetten we het volgende experiment op. De steekproef werd opgedeeld in drie willekeurige groepen:

- **Controlegroep.** Deze groep kreeg geen informatie voorgelegd over asielaantallen.
- **Stijgende trend.** Deze groep kreeg te zien hoe veel asielzoekers en nareizigers naar Nederland zijn gekomen sinds 2007 (CBS-data). Sindsdien is dit aantal toegenomen. Zie de bijlage voor de precieze visualisatie.
- **Dalende trend.** Deze groep kreeg te zien hoe veel asielzoekers en nareizigers naar Nederland zijn gekomen sinds 2023 (CBS-data). Sindsdien is dit aantal gedaald. Zie bijlage voor de precieze visualisatie.

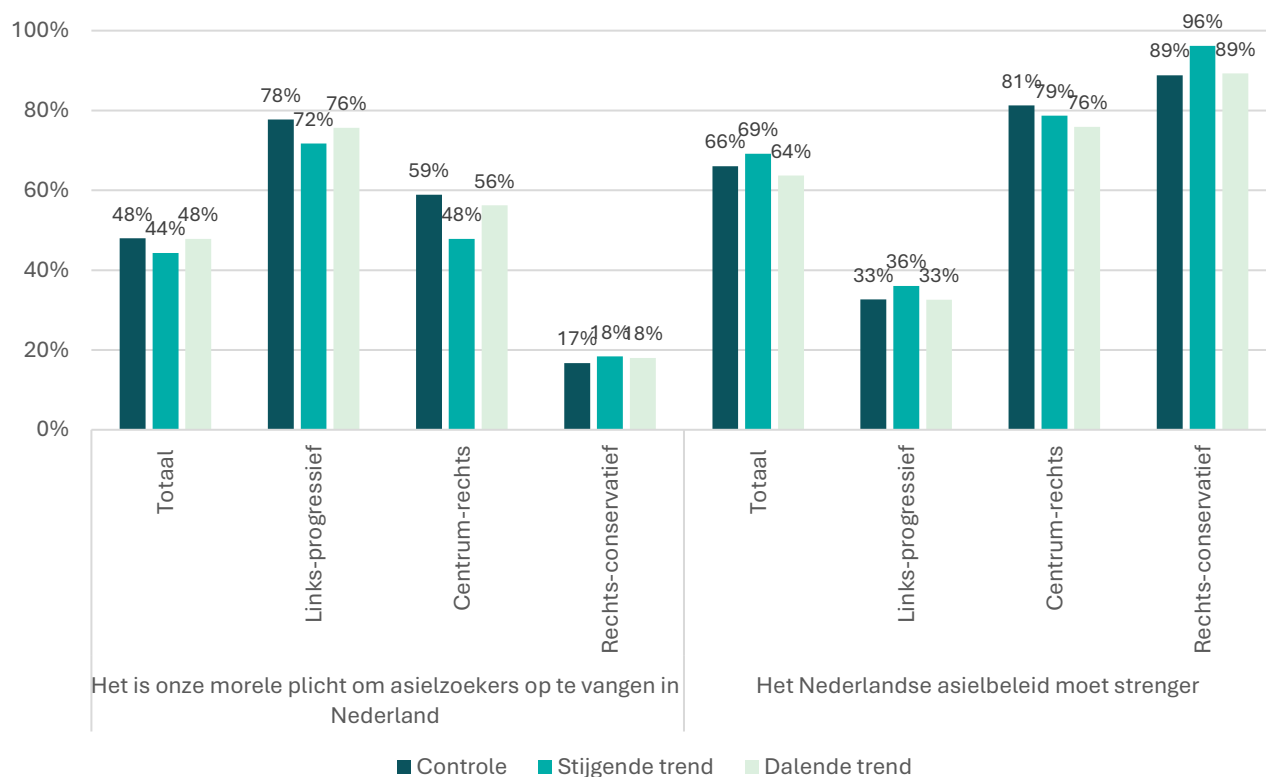
Na de informatievoorziening legden we de groepen dezelfde stellingen voor. De effecten zijn marginaal. De groep die de *stijgende trend* voorgelegd krijgt heeft nipt conservatievere houdingen over asiel dan de groep die de *dalende trend* voorgelegd krijgt. Zo vindt 44 procent van degenen die de stijgende trend zagen dat het onze morele plicht is om asielzoekers op te vangen, tegenover 48 procent van degenen die de dalende trend zagen. Daarnaast vindt 69 procent van de eerstgenoemde groep dat het asielbeleid strenger moet, tegenover 64 procent van de laatstgenoemde groep. In vergelijking met de controlegroep zijn er geen significante verschillen.

Als we kijken naar de politieke voorkeur van de respondenten zien we dat dit meer invloed heeft op de opvattingen dan de informatie die wordt gegeven. Links-progressieve (PRO, D66, SP, PvdD, Volt) kiezers vinden doorgaans dat het onze morele plicht is om asielzoekers op te vangen en ze vinden meestal niet dat het asielbeleid strenger moet. Centrumrechtse kiezers (VVD, CDA, CU, 50PLUS) vinden doorgaans ook dat we die morele plicht hebben maar pleiten tegelijkertijd voor strenger asielbeleid. Rechts-conservatieve kiezers (PVV, FvD, JA21, SGP, BBB) vinden asielopvang geen morele plicht en willen strenger asielbeleid.

De verschillen tussen deze groepen blijven bestaan als we hen informatie voorleggen over de werkelijke asielstroom. Het grootste effect van informatie zien we bij centrumrechtse kiezers, die minder vaak vinden dat het onze morele plicht is om asielzoekers op te vangen als ze een stijgende trend te zien krijgen (van 59

naar 48%). Bij de andere groepen zijn de effecten zeer marginaal. Kortom, politieke voorkeur weegt zwaarder mee als het gaat om houdingen ten opzichte van asiel dan informatievoorziening (in welke richting dan ook).

Figuur 4: percentage ‘eens met stellingen’ (naar experimentele groep en politieke voorkeur)

PVV nog issue-owner op ‘immigratie’, maar JA21 nadert

Als we degenen die immigratie & asiel een van de belangrijkste onderwerpen vinden, vragen welke partij de beste ideeën en oplossingen heeft op dit thema, wijst 30 procent de PVV aan. In september 2025 zag de helft de PVV nog als *issue-owner*. JA21 (17%) en FvD (12%) zijn in opkomst. Ook opvallend is dat een groter deel (van 17 naar 26%) niet weet welke partij de beste oplossingen heeft als het gaat om immigratie & asiel.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 8 tot en met maandag 11 mei, 9 uur. Er was geen opdrachtgever, Ipsos I&O voerde dit onderzoek op eigen initiatief uit.

In totaal werkten 1.937 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel. Een deel (n = 205) deed mee via PanelClix. Dit zijn voornamelijk jongeren, lager opgeleiden en respondenten met een niet-westerse achtergrond.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in oktober 2025. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

1 Spontane houdingen m.b.t. immigratie & asiel

Aan kiezers werd de open vraag gesteld hoe zij denken over immigratie, asiel en de aanpak door het kabinet en andere politici.

1.1 Rechts-conservatief: te weinig daadkracht, te veel gepraat

PVV-, JA21- en FvD-kiezers zijn eensgezind in hun oordeel: de instroom moet drastisch omlaag, en het kabinet slaagt er niet in dat waar te maken. De frustratie richt zich zowel op politici die "veel beloven en weinig doen" als op de EU. Woningnood, druk op voorzieningen en veiligheidszorgen worden regelmatig in één adem genoemd met de instroom van asielzoekers.

"Als er niks aan de instroom wordt gedaan wordt dit de ondergang van Nederland."

PVV-kiezer

"Loze beloften zijn er weer gedaan en er gebeurt niets. Het land stroomt vol met tuig met alle gevolgen vandien."

PVV-kiezer

"De instroom is veel te hoog en ook het huidige kabinet doet daar weer niets aan. Alleen de partijen rechts van de VVD hebben de politieke wil om er iets aan te doen."

JA21-kiezer

"Asielstop, eerst orde. Vluchtelingenverdrag uit de vorige eeuw aanpassen evt opzeggen. FVD heeft gelijk, dit is wat de meerderheid van de bevolking wil. Mensen die anders willen mogen hun woonruimte beschikbaar stellen."

FvD-kiezer

1.2 Centrumrechts wil strengere aanpak, maar ziet gebrek aan besluitvaardigheid

VVD- en CDA-kiezers willen ook een scherpere aanpak, maar distantiëren zich van de meest radicale taal. Zij benadrukken snellere procedures, betere spreiding en daadwerkelijke uitzetting van wie geen recht heeft op verblijf, maar houden vast aan internationale verplichtingen. De frustratie richt zich op het gebrek aan besluitvaardigheid in Den Haag.

"Ben voor opvang van echte vluchtelingen, maar vind het verschrikkelijk hoe we al meer dan 25 jaar omgaan met asielzoekers en opvang. De politiek kan er niet mee omgaan, dus beleid van pappen en nathouden."

VVD-kiezer

"De instroom moet gestopt worden. Er worden geen knopen doorgemaakt. Het is te gek dat onze eigen mensen geen woning krijgen en dat immigranten in hotels worden gehuisvest."

VVD-kiezer

"Asielzoekers moeten binnen één of twee maanden weten of ze in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning. Zou veel gelukszoekers schelen. En alle gemeenten moeten verantwoordelijkheid nemen."

CDA-kiezer

"De politiek blijft maar zeuren, geen echte keuzes maken."

CDA-kiezer

1.3 Links-progressief: een opvangprobleem, geen asielprobleem

PRO-, D66-, SP- en Volt-kiezers analyseren de situatie anders. In hun ogen is er geen 'asielcrisis', maar een organisatieprobleem dat het gevolg is van jarenlange bezuinigingen op COA-capaciteit. Zij bekritisieren het politieke debat als bewust opgeblazen en gepolariseerd, en verwijten met name PVV, FvD en VVD het thema te misbruiken voor electoraal gewin.

"Er is geen vluchtelingenprobleem, maar de opvang is slecht georganiseerd door de Rijksoverheid."

PRO-kiezer

"Nederland heeft geen asielprobleem maar een zelf tot stand gebracht opvangprobleem. PVV en FvD cultiveren een asielproblematiek."

Volt-kiezer

"Asiel is maar ongeveer tien procent van de gehele immigratie. Het wordt veel te groot gemaakt."

D66-kiezer

Toch klinkt ook binnen deze groep kritiek op trage procedures en gebrekkige integratie. Meerdere PRO-kiezers vinden dat kansloze asielzoekers sneller moeten worden teruggestuurd en dat de spreidingswet strikter gehandhaafd moet worden.

"Asielzoekers die geen kans hebben om een verblijfsvergunning te krijgen, moeten aan de buitengrenzen worden tegengehouden. Procedure moet binnen drie maanden afgerond zijn. Illegaal is illegaal en dus strafbaar."

PRO-kiezer

1.4 Breed gedeeld wantrouwen in politieke uitvoering

Opvallend is dat kiezers van vrijwel alle partijen het gevoel delen dat politici het thema niet oplossen maar verergeren, zij het om verschillende redenen. Rechtse kiezers verwijten het kabinet onvoldoende daadkracht; linkse kiezers verwijten politici het bewust aanwakkeren van onrust. In hoofdstuk 2 zagen we al dat slechts 15 procent er vertrouwen in heeft dat het beleid m.b.t de aanpak van de vluchtelingenproblematiek effectief zal zijn, waar dat in mei 2024 nog 47 procent was.

"Dat getalm, doe eens iets. Veel geschreeuw, weinig wol, willen geen keuze maken om dan eventueel de boeman te zijn."

SP-kiezer

"De huidige politici zijn meer bezig met stemmen binnenhalen dan dat ze het probleem oplossen."

PRO-kiezer

"Heel veel woorden alle partijen willen minder instroom maar er komen geen echte concrete maatregelen omdat ze het niet eens worden."

PVV-kiezer

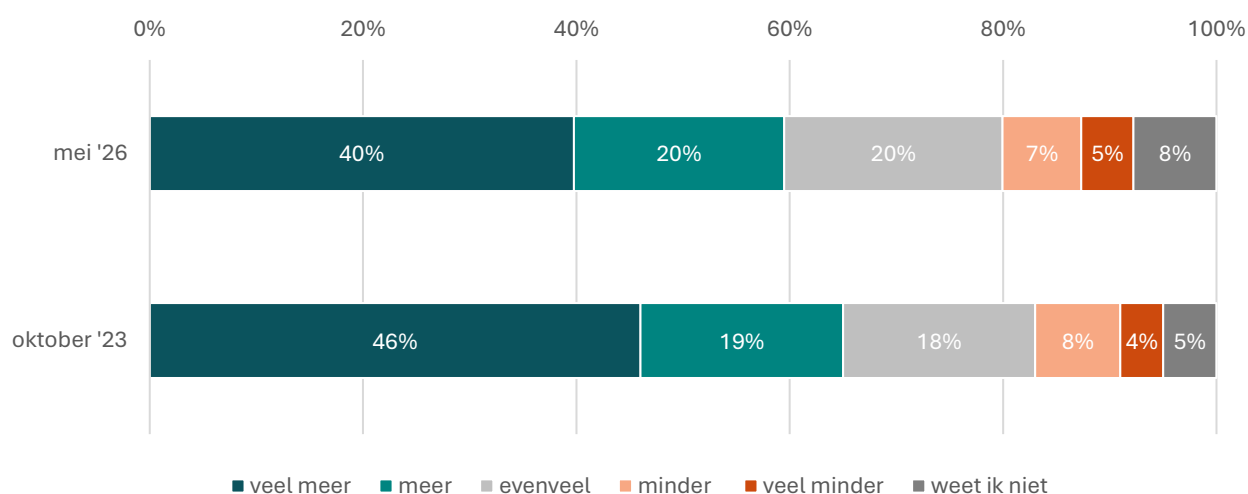
2 Immigratiebeleid: meer of minder doen?

2.1 Zes op tien willen meer actie voor immigratiebeperking

Zes op tien Nederlanders (60%) willen dat het kabinet-Jetten (veel) meer doet om immigratie naar Nederland te beperken. Slechts twaalf procent verlangt minder actie. Ten opzichte van 2,5 jaar geleden is de roep om meer actie iets gedaald. Destijds pleitte 65 procent voor meer actie om immigratie te beperken. Sindsdien is de regelgeving omtrent asiel en immigratie aangescherpt. Dat kan een verklaring zijn voor de nipte daling.

Figuur 2.1: Vindt u dat het huidige kabinet meer, minder of ongeveer evenveel moet doen om de immigratie naar Nederland te verminderen?

(Met 'evenveel' bedoelen we de plannen en het beleid van het kabinet-Jetten m.b.t. het verminderen van de immigratie)

3 Kennis over immigratie & asielbeleid

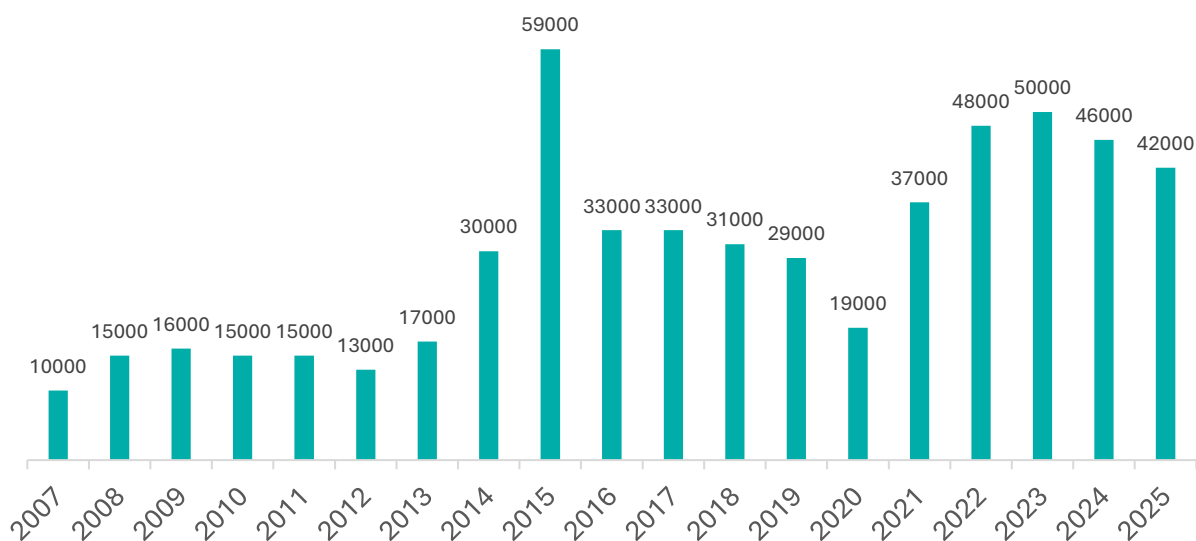
Om te testen in hoeverre Nederlanders op de hoogte zijn van de instroom van asielzoekers in Nederland en het beleid over asiel en immigratie in bredere zin legden we hier enkele stellingen over voor.

3.1 Bijna helft denkt dat aantal vluchtelingen afgelopen jaar is toegenomen

Het aantal asielzoekers dat op jaarlijkse basis naar Nederland komt fluctueert sterk. Figuur 3.2 toont het aantal asielaanvragen plus nareizigers in de afgelopen 20 jaar. Daarbij valt op dat het aantal asielverzoeken de afgelopen jaren duidelijk hoger dan ligt dan in de jaren daarvoor. Anderzijds is de trend sinds 2023 wel dalende.

Figuur 3.1: Aantal asielaanvragen plus nareizigers

Bron: CBS.

Om kennis te testen legden we twee stellingen voor: een onjuiste (*het aantal vluchtelingen dat naar NL komt is het afgelopen jaar toegenomen*) en een juiste (*de afgelopen vijf jaar kwamen er meer vluchtelingen naar NL dan in de vijf jaar daarvoor*). De tabel op de volgende pagina toont dat bijna de helft (47%) denkt dat het aantal vluchtelingen dat naar Nederland komt het afgelopen jaar is toegenomen. Een iets kleinere groep (39%) denkt dat dit onjuist is. Meer mensen hebben dit dus fout dan goed.

Meer dan de helft (57%) denkt dat er de afgelopen vijf jaar meer vluchtelingen naar Nederland kwamen dan in de vijf jaar daarvoor. Dat is correct. Ruim een kwart (27%) denkt, ten onrechte, dat dit niet klopt.

Tabel 3.1: Wilt u voor elke bewering aangeven of deze waar is of niet waar? En hoe zeker u dit weet? Als u het echt niet weet kunt u dat ook aangeven.

Groen = gekozen voor juiste/waare optie.

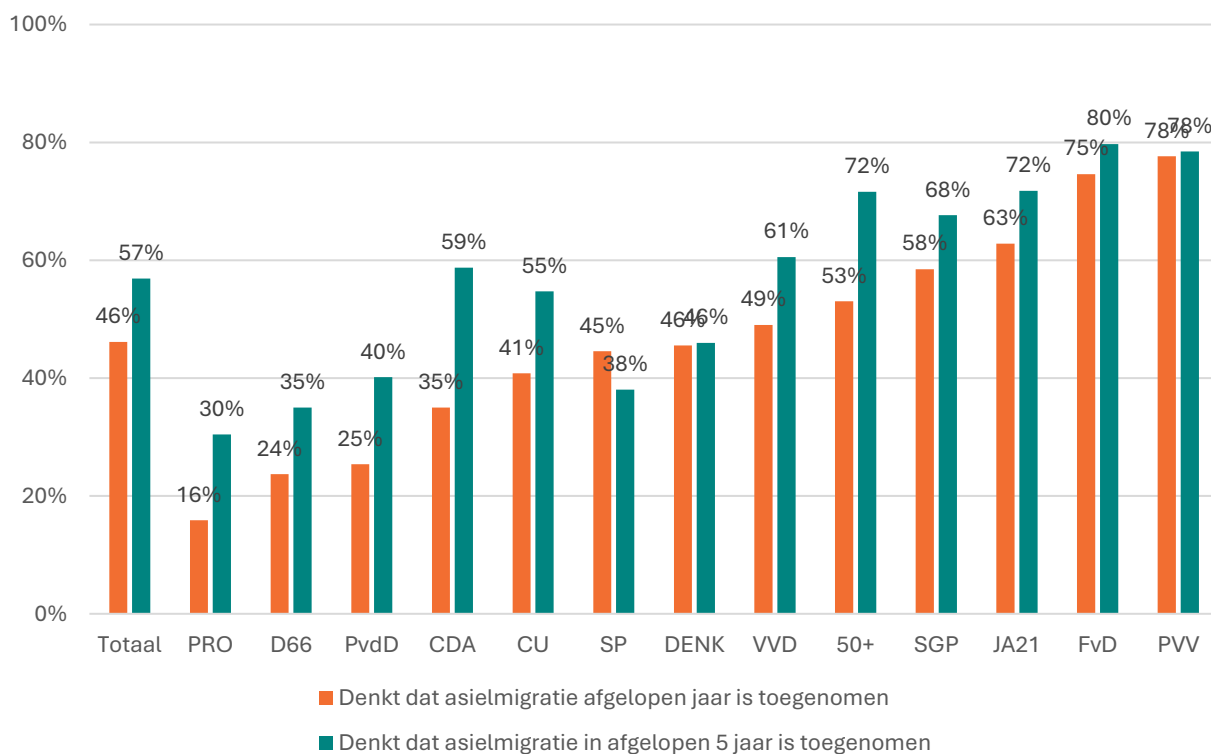
	weet zeker dat dit waar is	denkt dat dit waar is	denkt dat dit niet waar is	weet zeker dat dit niet waar is	weet het echt niet
Het aantal vluchtelingen dat naar Nederland komt is het afgelopen jaar toegenomen	19%	28%	32%	7%	14%
De afgelopen vijf jaar kwamen er meer vluchtelingen naar Nederland dan in de vijf jaar daarvoor	20%	37%	22%	5%	16%

Als we deze stellingen met elkaar kruisen blijkt dat veertien procent van de bevolking beide stellingen correct beantwoord heeft. Deze groep lijkt dus een correct beeld te hebben van de asielaantallen, de rest niet. Vier op tien (39%) *overschatten* de asielinstroom. Zij denken dat het aantal vluchtelingen het afgelopen jaar én de afgelopen vijf jaar is toegenomen. Ruim een vijfde (22%) *onderschat* de omvang. Zij denken dat het aantal vluchtelingen het afgelopen jaar én de afgelopen vijf jaar **niet** is toegenomen.

Linkse kiezers onderschatten aantallen asielmigratie, rechtse kiezers overschatten het juist

Percepties van de ontwikkeling van het aantal asielverzoeken hangt sterk samen met politieke voorkeur. Grosso modo kan worden gesteld dat links-progressieve kiezers (met name PRO, D66 en PvdD) het aantal *onderschatten* (zij denken doorgaans dat asielmigratie de afgelopen vijf jaar niet t.o.v. de vijf jaar ervoor is toegenomen) en dat rechtse kiezers (met name SGP, JA21, FvD en PVV) het aantal *overschatten*.

Figuur 3.2: % denkt dat stelling juist is

3.2 Ruim vier op tien denken ten onrechte dat Nederland bovengemiddeld veel vluchtelingen opvangt

Het aantal asielaanvragen per 1.000 inwoners ligt in Nederland iets onder het Europees gemiddelde (EU 1,5, Nederland 1,3). Mediterrane landen als Griekenland (5,3), Cyprus (2,9) en Spanje (2,9) vangen duidelijk meer op per hoofd van de bevolking, terwijl centraal Europese landen zoals Hongarije en Slowakije (beide minder dan 0,1) relatief weinig opvangen⁵.

We legde de ‘onjuiste’ stelling voor dat ‘Nederland, rekening houdend met inwonersaantallen, veel meer vluchtelingen dan de meeste Europese landen opvangt’. Ruim vier op tien (43%) denken dat deze stelling klopt. Ten onrechte dus. Bijna vier op tien (37%) weten (of denken) dat dit niet zo is. Nog eens 21 procent weet het echt niet.

Tabel 3.2: Wilt u voor elke bewering aangeven of deze waar is of niet waar? En hoe zeker u dit weet? Als u het echt niet weet kunt u dat ook aangeven. (Basis: allen, n= 1.937)

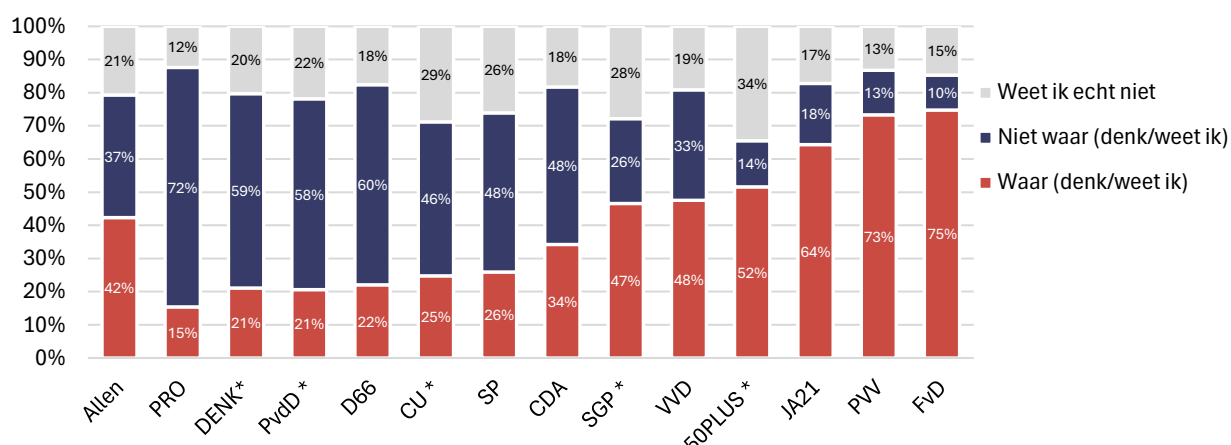
Groen = gekozen voor juiste/ware optie.

	weet zeker dat dit waar is	denkt dat dit waar is	denkt dat dit niet waar is	weet zeker dat dit niet waar is	weet het echt niet
Nederland vangt, rekening houdend met inwonersaantallen, veel meer vluchtelingen op dan de meeste andere Europese landen (Niet getoond: deze bewering is niet waar)	15%	28%	28%	9%	21%

Ook hier zien we dat (vermeende) kennis sterk gekleurd is door politieke voorkeur (of andersom: dat wat men weet of gelooft de politieke voorkeur beïnvloedt). Rechtse kiezers denken ten onrechte dat Nederland meer vluchtelingen opvangt dan gemiddeld, linkse kiezers weten of denken vaker dat dat niet zo is.

Figuur 3.3: Bewering: “Nederland vangt, rekening houdend met inwonersaantallen, veel meer vluchtelingen op dan de meeste andere Europese landen”. (Basis: allen, n= 1.937)

Wilt u voor deze bewering aangeven of deze waar is of niet waar? En hoe zeker u dit weet? Als u het echt niet weet kunt u dat ook aangeven. (Deze bewering is niet waar. Het aantal asielaanvragen per 1.000 inwoners ligt in Nederland iets beneden het Europees gemiddelde: EU 1,5 per 1.000, Nederland 1,3 per 1.000.

⁵ Cijfers over vluchtelingen in Europa | VluchtelingenWerk

* = tussen 37 en 49 waarnemingen, uitkomsten zijn indicatief

3.3 Vier op tien weten (of denken) dat Nederland asielverzoeken relatief vaak goedkeurt

In 2023 was het zo dat Nederland 68 procent van de asielaanvragen goedkeurde. Alleen Estland en Ierland kenden hogere percentages.⁶ Sindsdien is dit percentage gedaald naar ongeveer 40 procent.⁷ Dat is nog altijd iets hoger dan het gemiddelde van zo'n 30 procent.⁸ Een belangrijk deel van de verklaring voor het historisch hoge percentage is de samenstelling van de aanvragen: in Nederland vragen relatief veel mensen asiel aan die uit conflictgebieden komen met een grote kans op een vergunning.⁹

Vier op tien (41%) weten of denken dat de stelling 'Nederland keurt asielverzoeken vaker goed dan de meeste andere Europese landen' klopt. Zij hebben dus gelijk. Een substantiële minderheid van 30 procent denkt (ten onrechte) dat de stelling niet klopt. Nog eens 28 procent heeft geen idee.

Tabel 3.3: Wilt u voor elke bewering aangeven of deze waar is of niet waar? En hoe zeker u dit weet? Als u het echt niet weet kunt u dat ook aangeven. (Basis: allen, n= 1.937)

Groen = gekozen voor juiste/ware optie.

	weet zeker dat dit waar is	denkt dat dit waar is	denkt dat dit niet waar is	weet zeker dat dit niet waar is	weet het echt niet
Nederland keurt asielverzoeken vaker goed dan de meeste andere Europese landen (Niet getoond: deze bewering is waar)	15%	26%	24%	6%	28%

Opnieuw zien we dat deze veronderstelling (of kennis) sterk samenhangt met politieke voorkeur. Rechtse kiezers denken of weten dat Nederland asielverzoeken relatief vaak goedkeurt, linkse kiezers denken vaker van niet.

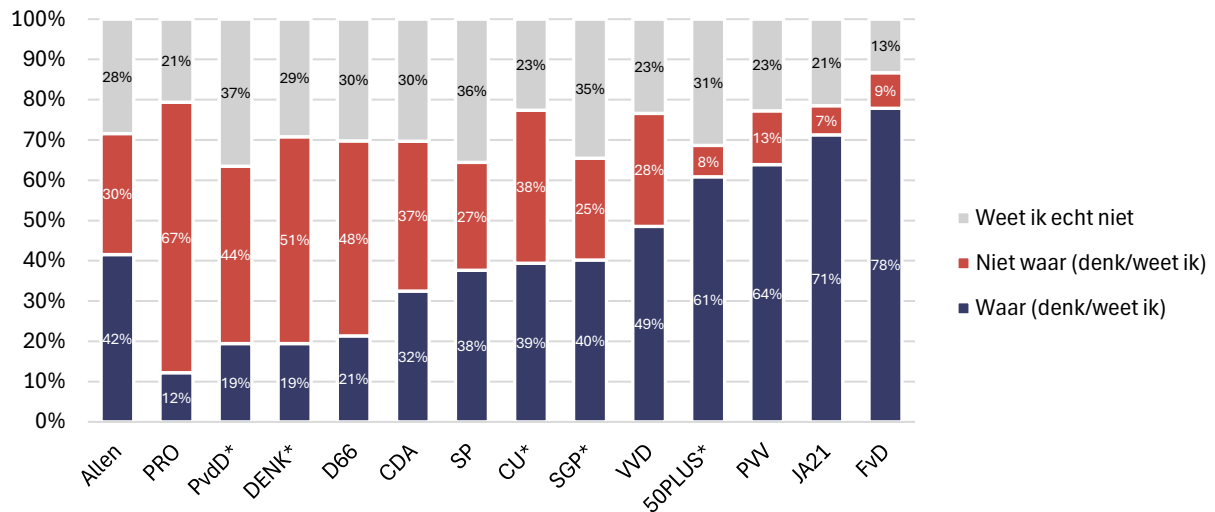
⁶ Europa in cijfers

⁷ <https://open.overheid.nl/documenten/97dd3c39-3d00-4efa-9424-1d4f291a9fa5/file>

⁸ Recognition Rates | European Union Agency for Asylum

⁹ Asielaanvragen worden hier vaker toegekend dan in andere landen, maar dat is te verklaren | Pointer | KRO-NCRV

Figuur 3.4: Bewering: “Nederland keurt asielverzoeken vaker goed dan de meeste andere Europese landen” Wilt u voor deze bewering aangeven of deze waar is of niet waar? En hoe zeker u dit weet? Als u het echt niet weet kunt u dat ook aangeven. (Deze bewering is waar)

* = tussen 37 en 49 waarnemingen, uitkomsten zijn indicatief

3.4 Meerderheid grosso modo op de hoogte van huidig asielbeleid, substantiële minderheid niet

De voorbije politieke weken hebben in het teken gestaan van asielbeleid omdat de Eerste Kamer moest stemmen over twee nieuwe wetten: de asielnoodmaatregelenwet en de invoering van het tweestatusstelsel. Grosso modo weet een (ruime) meerderheid of een substantiële minderheid hoe het zit, maar dat geldt lang niet voor alle maatregelen en substantiële minderheden weten het niet of hebben zelfs een onjuist beeld.

De **noodmaatregelenwet** was onder meer bedoeld om verblijfsvergunningen in te korten, tijdelijke vergunningen vaker te beoordelen en gezinshereniging moeilijker te maken. Aan deze wet werd later door de PVV in de Tweede Kamer de strafbaarstelling van illegaliteit toegevoegd, waarmee automatisch ook hulp aan ongedocumenteerden strafbaar werd. Deze wet werd niet goedgekeurd.

Het **tweestatusstelsel** is wel ingevoerd. Deze wet regelt dat er een wettelijk verschil komt tussen mensen die persoonlijk worden vervolgd (zij krijgen een A-status) en mensen die vluchten voor oorlog (B-status). Degenen met een B-status moet terug naar het land van herkomst als de situatie daar weer veilig is.

Om te testen in hoeverre kiezers de bomen door het bos nog zien legden we ze enkele maatregelen voor. Wij vroegen hen of ze weten of denken of deze maatregelen nu van kracht zijn of niet. (We vermeldden daarbij: ‘De afgelopen jaren zijn diverse maatregelen voorgesteld en genomen op het gebied van immigratie en asiel. Sommige werden alleen voorgesteld, maar niet ingevoerd.’)

De bovenste vier maatregelen (spreidingswet van kracht, nieuw Europees migratiepact, strengere gezinshereniging en tweestatusstelsel) zijn correct. Over het algemeen zijn Nederlanders hier redelijk goed van op de hoogte.

De onderste drie maatregelen (strafbaarstelling illegaliteit, strafbaarstelling hulp aan illegalen, tijdelijke asielstop) zijn nu niet aan de orde. Ook daar is men grosso modo van op de hoogte.

Tabel 3.4: De afgelopen jaren zijn diverse maatregelen voorgesteld en genomen op het gebied van immigratie en asiel. Sommige werden alleen voorgesteld, maar niet ingevoerd. **Kunt u voor elke maatregel aangeven of u denkt dat deze maatregel nu zo wordt toegepast in Nederland? En hoe zeker u dit weet? Als u het echt niet weet kunt u dat ook aangeven.**

Groen = gekozen voor juiste/ware optie.

	Weet zeker dat dit zo is	Denkt dat dit zo is	Denkt dat niet zo is	Weet zeker dat dit niet zo is	Dit weet ik echt niet
De spreidingswet blijft. Asielzoekers worden verdeeld over gemeenten op basis van het inwoneraantal en welvaart van de gemeente	22%	44%	14%	5%	13%
Op 12 juni 2026 gaat het Europees asiel- en migratiepact in. Voor de hele Europese Unie (dus ook voor Nederland) gaan nieuwe, strengere asiel- en migratieregels gelden.	20%	35%	11%	4%	30%
Gezinshereniging wordt strenger. Alleen een partner en minderjarige kinderen mogen komen. Andere familieleden niet meer	7%	40%	22%	8%	22%
Er komt een tweestatusstelsel. Wie persoonlijk wordt vervolgd, krijgt een A-status en mag blijven. Wie vlucht voor oorlog of geweld, krijgt een B-status en moet later terug als het in dat land weer veilig is	10%	34%	19%	7%	30%
Criminele asielzoekers worden harder aangepakt	7%	27%	32%	16%	17%
Illegaal verblijf wordt strafbaar. Mensen zonder papieren kunnen tot 6 maanden gevangenisstraf krijgen	5%	25%	29%	16%	24%
Het helpen van mensen die illegaal in Nederland verblijven wordt strafbaar gesteld	5%	20%	33%	29%	13%
Als de opvang van asielzoekers volloopt komt er een tijdelijke asielstop	2%	10%	41%	27%	21%

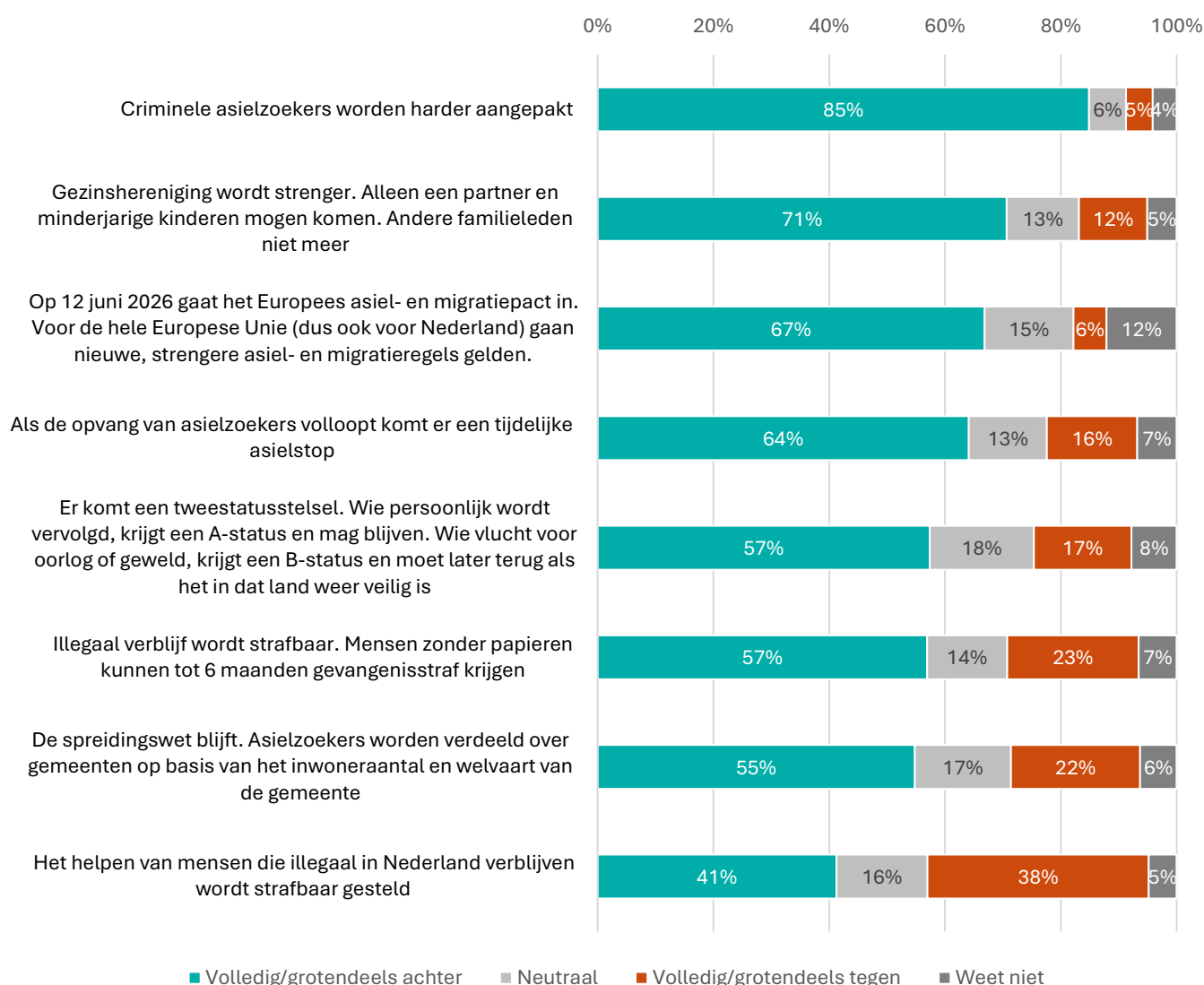
4 Meningen over asielmaatregelen

4.1 Veel steun voor verscherping maatregelen

Daarna testten we ook in welke mate Nederlanders voor de maatregelen zijn. Veel van de voorgelegde maatregelen, waarvan een deel nu beleid is, kunnen op steun rekenen. Er is vooral veel steun voor het harder aanpakken van criminele asielzoekers (85%), strengere voorwaarden voor gezinshereniging (71%), het EU-migratiepact (67%) en een tijdelijke asielstop als de opvang volloopt (64%).

Ook het tweestatusstelsel (57%), strafbaarstelling illegaliteit (57%) en de spreidingswet (55%) kunnen op steun rekenen van een meerderheid. Het strafbaar stellen van helpen van illegalen roept meer weerstand op: 41 procent is voor en 38 procent is tegen.

Figuur 4.1: Kunt u voor iedere maatregel aangeven in hoeverre u hier achter staat, of tegen bent?

Veel strenge immigratiemaatregelen worden breed gedragen

De uitsplitsing naar politieke voorkeur laat zien dat veel strenge immigratie- en integratiemaatregelen zeer breed gedragen worden.

Kiezers van centrum- en conservatieve rechtse partijen staan er in zeer ruime mate achter, maar ook substantiële delen van de D66- en PRO-achterban zijn voor het harder aanpakken van criminele asielzoekers en strengere gezinshereniging.

Al zijn kiezers van D66 en PRO overwegend niet voor een tijdelijke asielstop als de opvang van asielzoekers volloopt. Zij zijn daarentegen in veel sterkere mate voor de spreidingswet (die dat vollopen moet voorkomen). Hier staan PVV-, JA21- en FvD-kiezers zelden achter, maar VVD- en CDA-kiezers overwegend wél.

Een meerderheid van 56 procent is voor het strafbaar stellen van illegaal verblijf in Nederland, een maatregel die het dus niet heeft gehaald in de Tweede Kamer (vooral PVV-, JA21-, FvD-, VVD- en CDA-kiezers willen dat in ruime meerderheden). Maar het strafbaar stellen van hulp aan illegalen gaat de meeste kiezers te ver (41% staat daar achter, 38% niet, de rest is neutraal of weet het niet). Van de D66-, CDA- en PRO-kiezers wil een meerderheid dat *niet*.

Tabel 4.2: Kunt u voor iedere maatregel aangeven in hoeverre u hier achter staat, of tegen bent?

	Allen	D66	PVV	VVD	PRO	CDA	JA21	FvD
Criminele asielzoekers worden harder aangepakt	85%	87%	85%	93%	72%	89%	95%	93%
Gezinshereniging wordt strenger. Alleen een partner en minderjarige kinderen mogen komen. Andere familieleden niet meer	71%	67%	71%	90%	47%	78%	91%	80%
Op 12 juni 2026 gaat het Europees asiel- en migratiepact in. Voor de hele Europese Unie (dus ook voor Nederland) gaan nieuwe, strengere asiel- en migratieregels gelden.	67%	72%	72%	86%	47%	75%	85%	74%
Als de opvang van asielzoekers volloopt komt er een tijdelijke asielstop	64%	41%	82%	77%	31%	64%	91%	85%
Er komt een tweestatusstelsel. Wie persoonlijk wordt vervolgd, krijgt een A-status en mag blijven. Wie vlucht voor oorlog of geweld, krijgt een B-status en moet later terug als het in dat land weer veilig is	57%	57%	60%	53%	69%	46%	70%	71%
Illegaal verblijf wordt strafbaar. Mensen zonder papieren kunnen tot 6 maanden gevangenisstraf krijgen	57%	38%	76%	75%	24%	65%	83%	82%
De spreidingswet blijft. Asielzoekers worden verdeeld over gemeenten op basis van het inwoneraantal en welvaart van de gemeente	55%	88%	23%	56%	88%	73%	28%	17%
Het helpen van mensen die illegaal in Nederland verblijven wordt strafbaar gesteld	41%	18%	73%	54%	6%	29%	68%	79%

4.2 Issue ownership immigratie

Een op de drie (31%) Nederlanders vindt immigratie/asiel een van de belangrijkste onderwerpen waar met voorrang aandacht aan moet worden besteed. Alleen *wonen* komt hoger uit. Als we deze groep vervolgens vragen welke partij de beste ideeën en oplossingen heeft op het thema immigratie/asiel, wijzen drie op tien de PVV aan. Het *issue ownership* van de PVV is echter zwakker dan bij eerdere metingen. In september 2025 zag de helft de PVV nog als issue owner. JA21 (17%) en FvD (12%) zijn nu in opkomst. Ook opvallend is dat een groter deel (van 17 naar 26%) niet weet welke partij de beste oplossingen heeft.

Tabel 4.1: Welke politieke partij heeft – vindt u – de beste oplossingen of ideeën als het gaat om immigratie en asiel? Basis: vindt dat politiek met voorrang aandacht moet besteden aan immigratie en asiel. Groen = significant hoger dan in september '25, rood = significant lager.

	Nov'23	Sep'25	Mei'26
<i>Belangrijk volgens...</i>	32%	36%	32%
PVV	45%	50%	30%
JA21	3%	9%	17%
FvD	4%	3%	12%
VVD	14%	5%	5%
GL-PvdA	2%	1%	2%
CDA	1%	2%	1%
BBB	3%	2%	1%
D66	1%	0%	1%
Weet niet	13%	17%	26%

5 Experiment m.b.t. aantallen asielaanvragen

5.1 Informatie over asielaantallen heeft weinig effect op houding

Zoals eerder aangegeven in paragraaf 3.3 fluctueert het aantal asielverzoeken in Nederland sterk. Het is daarom eenvoudig om op basis van dezelfde data te beargumenteren dat het aantal asielverzoeken afneemt (als je vergelijkt met een of twee jaar geleden) en dat het toeneemt (als je vergelijkt met langer geleden).

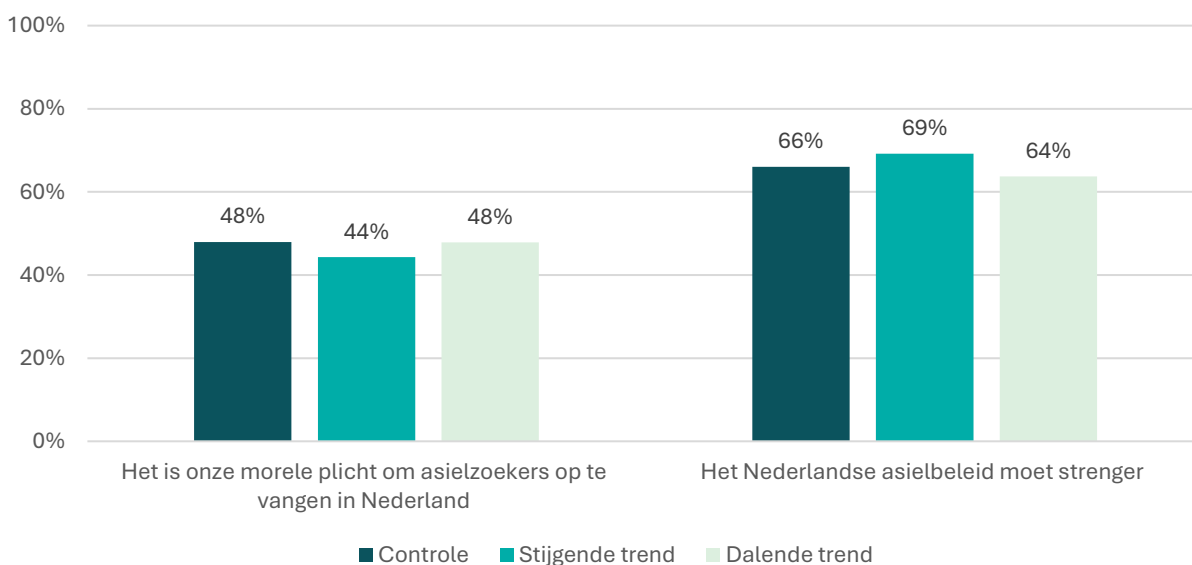
Om te testen wat de effecten zijn van informatievoorziening over asielaantallen op houdingen over asiel zetten we het volgende experiment op. De steekproef werd opgedeeld in drie willekeurige groepen:

- **Controlegroep.** Deze groep kreeg geen informatie voorgelegd over asielaantallen.
- **Stijgende trend.** Deze groep kreeg te zien hoe veel asielzoekers en nareizigers naar Nederland zijn gekomen sinds 2007 (CBS-data). Sindsdien is dit aantal toegenomen. Zie de bijlage voor de precieze visualisatie.
- **Dalende trend.** Deze groep kreeg te zien hoe veel asielzoekers en nareizigers naar Nederland zijn gekomen sinds 2023 (CBS-data). Sindsdien is dit aantal gedaald. Zie bijlage voor de precieze visualisatie.

Na de informatievoorziening legden we de groepen dezelfde stellingen voor. Dit stelt ons in staat om te analyseren of de informatievoorziening effect heeft op houdingen.

Figuur 3.5 toont dat de effecten marginaal zijn. De groep die de *stijgende trend* voorgelegd krijgt heeft nipt conservatievere houdingen over asiel dan de groep die de *dalende trend* voorgelegd krijgt. Zo vindt 44 procent van degenen die de stijgende trend zagen dat het onze morele plicht is om asielzoekers op te vangen, tegenover 48 procent van degenen die de dalende trend zagen. Daarnaast vindt 69 procent van de eerstgenoemde groep dat het asielbeleid strenger moet, tegenover 64 procent van de laatstgenoemde groep. In vergelijking met de controlegroep zijn er geen significante verschillen.

Figuur 5.1: % eens met stellingen (naar experimentele groep)

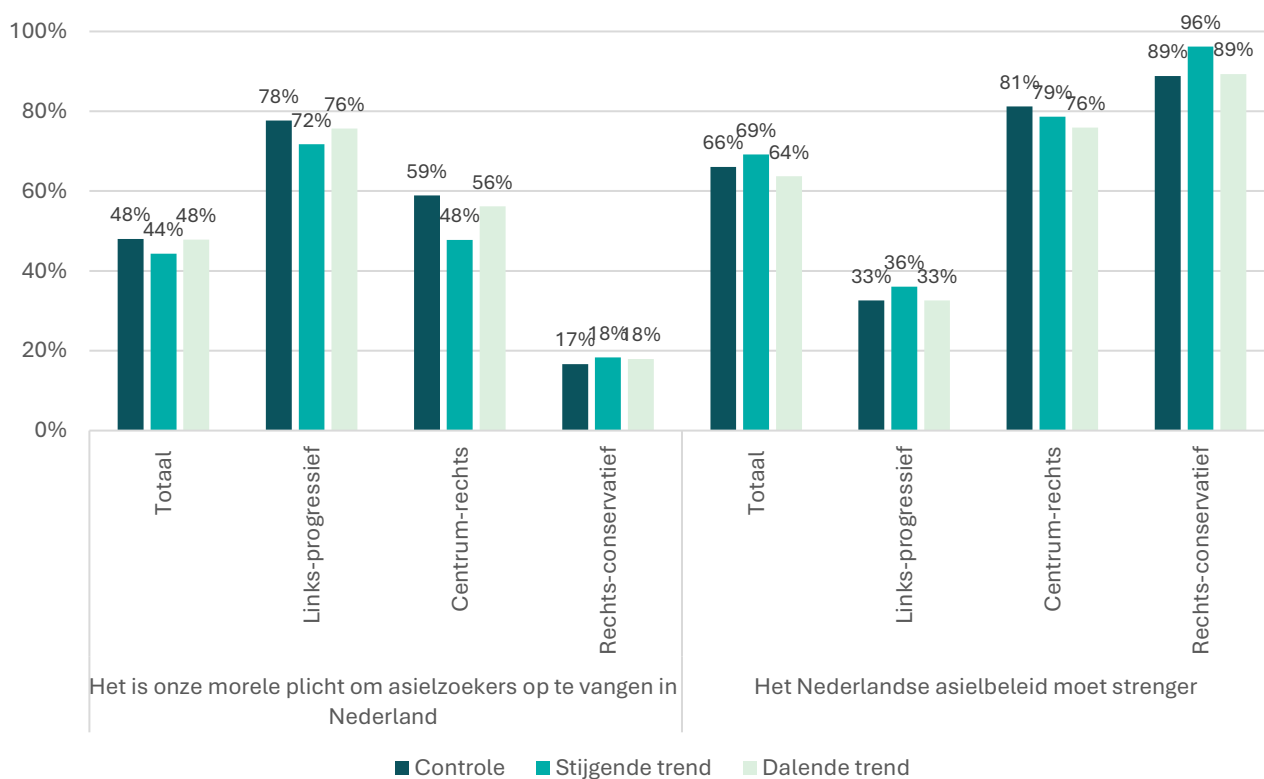

Politieke voorkeur is belangrijker dan informatievoorziening

Links-progressieve (PRO, D66, SP, PvdD, Volt) kiezers vinden doorgaans dat het onze morele plicht is om asielzoekers op te vangen en ze vinden meestal niet dat het asielbeleid strenger moet. Centrumrechtse kiezers (VVD, CDA, CU, 50PLUS) vinden doorgaans ook dat we die morele plicht hebben maar pleiten tegelijkertijd voor strenger asielbeleid. Rechts-conservatieve kiezers (PVV, FvD, JA21, SGP, BBB) vinden asielopvang geen morele plicht en willen strenger asielbeleid.

De verschillen tussen deze groepen blijven bestaan als we hen informatie voorleggen over de werkelijke asielstroom. Het grootste effect van informatie zien we bij centrumrechtse kiezers, die minder vaak vinden dat het onze morele plicht is om asielzoekers op te vangen als ze een stijgende trend te zien krijgen (van 59 naar 48%). Bij de andere groepen zijn de effecten zeer marginaal. Kortom, politieke voorkeur weegt zwaarder mee als het gaat om houdingen ten opzichte van asiel dan informatievoorziening (in welke richting dan ook).

Figuur 5.2: % eens met stellingen (naar experimentele groep en politieke voorkeur)

Interessant is ook dat kiezers die de omvang van asielmigratie *overschatten* (degenen die denken dat asielmigratie de afgelopen twee jaar is toegenomen), in driekwart van de gevallen pleiten voor strenger asielbeleid. Dat percentage verandert niet als hen informatie wordt toegediend over het werkelijke aantal. Ook dan is driekwart nog altijd voor.

Parallel daarna is het zo dat kiezers die asielmigratie *onderschatten* (degenen die denken dat asielmigratie in de afgelopen vijf jaar niet hoger ligt dan in de vijf jaar daarvoor) hun mening ook niet aanpassen als zij worden geconfronteerd met feitelijke informatie. Zij vinden meestal niet dat het asielbeleid strenger moet en vinden het de morele plicht van Nederland om asielzoekers op te vangen, ook als ze informatie hebben gezien over de werkelijke asielaantallen.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 8 tot en met maandag 11 mei, 9 uur. Er was geen opdrachtgever, Ipsos I&O voerde dit onderzoek op eigen initiatief uit.

In totaal werkten 1.937 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel. Een deel (n = 205) deed mee via PanelClix. Dit zijn voornamelijk jongeren, lager opgeleiden en respondenten met een niet-westerse achtergrond.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in oktober 2025. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

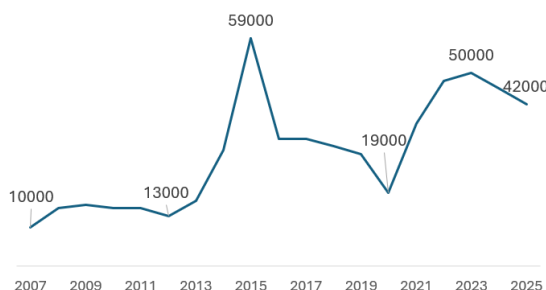
Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Het I&O Research Panel werkt met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

Ipsos I&O

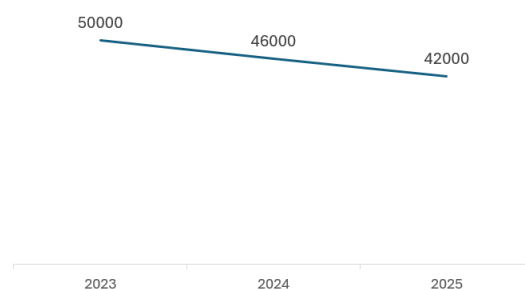
Ipsos I&O komt voort uit het samengaan van I&O Research en Ipsos. Ipsos I&O is het grootste onderzoeksbureau van Nederland (volgens het Trendrapport Data & Insights Network, 2024). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies.

Ipsos I&O Publiek werkt voor overheids- en non-profitorganisaties. Ipsos I&O is lid van het Data & Insights Network (D&IN) en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. Ipsos I&O is ISO 9001-, ISO 20252-, ISO 27001-, ISO 27701- en NEN-5710 gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

Experiment: informatie over asiel & migratie

Getoond illustratie voor groep 'stijgende trend'

Getoonde illustratie voor groep 'dalende trend'

Contactgegevens

Ipsos I&O

Zuiderval 70
7543 EZ Enschede
053 - 200 52 00

Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam
020 - 607 07 07

Ericssonstraat 2
5121 ML Rijen
020-607 07 07

